

લે
કો

રિધ્ધીશ જોષી

દિલીપ ઘાસવાલા

રવીન્દ્ર પારેખ

યામિની વ્યાસ

વર્ષા ભટ્ટ

આરતી પરિતોષ

જુલી સોલંકી

પૂજા પટેલ

ધરતી શર્મા

તુષિ વી પંડ્યા

વિશિષ્ટ વ્યક્તિઓને વિશિષ્ટ રીતે બિરદાવવાં માટે પ્રસંગને અનુરૂપ શિલ્પ, મેમેન્ટો, તામ્રપત્ર, સન્માનપત્ર, સ્ટેચ્યુ , સ્ટેજ ડેકોરેશન, કટઆઉટ વિગેરે બનાવનાર

મહિલા ગૃહ ઉદ્યોગ
અમરેલી
(સુરત બાંચા)અમરેલી
મો. ૯૮૯૮૯૮ ૫૫૫૫
સુરત
મો. ૯૮૯૯૯ ૨૨૧૨૨

પ્લોટ નં ૧ - જયમહાલક્ષ્મી સોસાયટી, ચોપાટી સામે, તુલસી હોટલની બાજુમાં, નાના વરાછા - સુરત

તારક મહેતા કા ઉલ્ટા ચશ્મા માટે આ વર્ષ તોફાની રહ્યું

૧૪ વર્ષમાં શોએ ૩૫૦૦થી વધુ એપિસોડ્સ પૂરા કર્યા છે. તો બીજી તરફ સિરિયલના મહત્વના પાત્રોએ શોને અલવિદા કહી દીધું છે

સુરત મિત્ર
ભાગ્યશી પૂર્તિ
તા.૨૫-૧૨-૨૦૨૨
સિરિયલને પૂરા થયા ૧૪ વર્ષ તારક મહેતા કા ઉલ્ટા ચશ્મા સિરિયલ વર્ષ ૨૦૦૮માં શરૂ થઈ હતી, ત્યારથી સિરિયલ દર્શકોને સતત મનોરંજન પૂરું પાડી રહી છે. આ વર્ષે શોને ૧૪ વર્ષ પૂર્ણ થયા છે. ટીવી સિરિયલ તારક મહેતા કા ઉલ્ટા ચશ્મા શરૂઆતથી જ લોકોના દિલની નજીક રહી છે. શોના દરેક કેરેક્ટરને ફેન્સ ખૂબ પ્રેમ આપ્યો છે. જોકે, આ વર્ષે શોના મેક્સ માટે ઘણું ચેલેન્જિંગ રહ્યું છે અને શોમાં ઘણા અપ્સ એન્ટ ડાન્સ જોવા મળ્યા છે. એક તરફ શોએ ૩૫૦૦થી વધુ એપિસોડ્સ પૂરા કર્યા છે. તો બીજી તરફ સિરિયલના મહત્વના

પાત્રોએ શોને અલવિદા કહી દીધું છે. વર્ષ ૨૦૨૨ને કેટલાક જ દિવસો બાકી છે ત્યારે તો આવો જોઈએ આ વર્ષે તારક મહેતા કા ઉલ્ટા ચશ્મા કયા કારણોસર સમાચારોમાં રહ્યું હતું. રાજ અનડકટે તાજેતરમાં સોશિયલ મીડિયા પર શો છોડી દીધો હોવાનો ખુલાસો કર્યો હતો. ટપુનું પાત્ર વચ્ચે ઘણા સમય સુધી શોમાંથી ગાયબ હતું. એવી એટકળો પણ વહેતી થઈ હતી કે રાજે શોને અલવિદા કહી દીધું છે. બાદમાં અભિનેતાએ પોતે આ વાત પર પ્રકાશ પાડ્યો હતો રાજે સ્પષ્ટ કર્યું હતું કે તે આ શોનો ભાગ નથી અને હવે તે કમબેક કરશે નહીં. રાજે પોસ્ટમાં લખ્યું હતું કે નવું શીખવાની, મિત્રો

બનાવવાની અને કારકિર્દીના કેટલાક શ્રેષ્ઠ વર્ષો વિતાવવાની તેની આ સફર અદ્ભુત રહી છે રાજ અનડકટે છોડી દીધો શો શૈલેષ લોઢાએ પણ લીધી વિદાય જેઠાલાલના પરમ મિત્ર અને તારક મહેતાનું પાત્ર ભજવતા શૈલેષ લોઢાએ પણ શોને ગુડબાય કહી દીધું હતું. તેમણે શો કેમ છોડ્યો તેના વિશે ઘણી વાતો છે પરંતુ હકીકત હજી લોકો સામે આવી નથી. શૈલેષ લોઢાએ એક ઈન્ટરવ્યુમાં આ તમામ અટકળોને રદિયો આપ્યો હતો અને કહ્યું હતું કે યોગ્ય સમય આવશે ત્યારે જ તેઓ કારણ જાહેર કરશે. શોમાં સચિન શ્રોફની એન્ટ્રીશૈલેષ લોઢાએ શો છોડી દીધો ત્યારબાદ મેક્સ મહેતા સાહેબના પાત્ર માટે સચિન

શ્રોફને પસંદ કર્યા હતા. સપ્ટેમ્બર મહિનામાં આ મોટો બદલાવ સિરિયલમાં જોવા મળ્યો હતો. ગડા ઈલેક્ટ્રોનિક્સને મળ્યા નવા મેનેજરગયા વર્ષે ગુજરાતી રંગભૂમિના ઉમદા કલાકાર હનુ. તે સમયથી જ સિરિયલમાં નટુકાકાના પાત્રની ખોટ વર્તતી હતી. આ વર્ષે શોને નવા નટુકાકા પણ મળ્યા મેક્સ કિરણ ભટ્ટને નટુકાકા તરીકે શોમાં લાવ્યા હતા ૩૫૦૦થી વધુ એપિસોડ્સ સિરિયલ આ વર્ષે વધુ એક માર્લેસ્ટોન હાંસલ કર્યો. શોએ ૩૫૦૦ એપિસોડ્સ પૂરા કર્યા છે. સર્વશ્રેષ્ઠ લોકપ્રિય કોમેડી સિરિયલનો અવોર્ડ નીલા ફિલ્મ પ્રોડક્શન્સ પ્રાઈવેટ લિમિટેડ પ્રસ્તુત તારક મહેતા કા ઉલ્ટા ચશ્માએ અવોર્ડ્સ ૨૦૨૨માં

સર્વશ્રેષ્ઠ લોકપ્રિય કોમેડી સિરિયલનો, તો જેઠાલાલની ભૂમિકા ભજવનારા દિલીપ જોશીએ સર્વશ્રેષ્ઠ હાસ્ય અભિનેતાનો પુરસ્કાર જીત્યો હતો. નેટફ્લિક્સ પર સ્ટ્રીમ થયો તારક મહેતા કા ઉલ્ટા ચશ્મા શોતારક મહેતા કા ઉલ્ટા ચશ્મા પરથી કાર્ટૂન સિરીઝ પણ બની. આ એનિમેટેડ સિરીઝ સોની યેય ટીવી ચેનલ પર એપ્રિલ ૨૦૨૧થી રિલીઝ થઈ હતી. આ વર્ષે કાર્ટૂન સિરીઝ નેટફ્લિક્સ પર આવી છે. આ પપ એપિસોડ અલગ-અલગ સીઝનમાં નેટફ્લિક્સ પર ૨૪ ફેબ્રુઆરી ૨૦૨૨થી સ્ટ્રીમ થયા હતા. આવું પહેલી વાર બન્યું છે કે કોઈ ટીવી સિરિયલ પરથી કાર્ટૂન સિરીઝ બની હોય અને OTT પ્લેટફોર્મ પર સ્ટ્રીમ પણ થઈ હોય

‘બાઝાર’ ફિલ્મ માત્ર દોઢ લાખ રૂપિયામાં વેચાઈ હતી

સુરત મિત્ર
ભાગ્યશી પૂર્તિ
તા.૨૫-૧૨-૨૦૨૨
‘બાઝાર’ રજૂ થઈ અને એટલી ચાલી કે ઈતિહાસ રચી દીધો ફિલ્મફેરમાં ‘બાઝાર’ ને સાત નામાંકન મળ્યા હતા નિર્દેશક તરીકે સાગર સરહદીએ ફારૂક શેખ, સ્મિતા પાટીલ અને નસીરુદીન શાહ સાથે ફિલ્મ ‘બાઝાર’ ૧૯૮૨ તૈયાર કરી ત્યારે એને કોઈ હાથ લગાવતું ન હતું. એમણે ખરેખર

ઘણી મહેનત કરીને બહુ મુશ્કેલીથી ‘બાઝાર’ બનાવી હતી. એમને અખબારમાં સમાચાર વાંચવા મળ્યા હતા કે દુબઈ અને બીજા દેશોના શેખ લોકો હૈદરાબાદ જઈ ગરીબ સ્ત્રીની સાથે લગ્ન કરે છે અને ઉપયોગ કરીને એને તલાક આપી દે છે. આ સમાચારથી સાગર હચમચી ગયા અને હૈદરાબાદ જઈને સ્થિતિ જાણી ત્યાંની ગરીબીથી વ્યથિત થઈ એ વિષય પરથી

ફિલ્મ ‘બાઝાર’ બનાવવાનો નિર્ણય કર્યો. જ્યારે સ્ક્રીપ્ટ તૈયાર કરીને ફિલ્મી મિત્રોને બતાવી ત્યારે એમણે નિર્ણય આપી દીધો કે એક શો ચાલશે નહીં. છતાં સાગર સરહદીએ બધાની સલાહ અવગણીને વ્યવસાયિક ફિલ્મોનું લેખન છોડીને નિર્દેશક તરીકેના કોઈ અનુભવ વગર ‘બાઝાર’ શરૂ કરી દીધી ફિલ્મના સંગીતકાર તરીકે ખૈયામને સાર્થન કર્યા હતા. પરંતુ કોઈ ગીતકાર

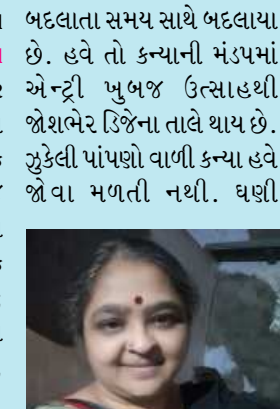
લીધા ન હતા. સાગર તૈયાર ધૂન પર ગીતો લખાવવા માગતા ન હતા એમણે આમ તેમથી કવિઓની રચનાઓ મેળવીને ગીતો તૈયાર કર્યા હતા. એ બધા જ ગીતો લોકપ્રિય થયા હતા ફિલ્મનું નિર્માણ તેઓ જાતે જ કરી રહ્યા હતા. તેમની પાસે બહુ રૂપિયા ન હતા પણ અનેક મિત્રોની મદદ મળી યશ ચોપડાએ ઘણી મદદ કરી હતી શશી કપૂરે સાઉન્ડ ટ્રેક વાપરવા આપ્યો હતો. ફિલ્મ તૈયાર થયા પછી એના વિષયને કારણે કોઈ ખરીદવા તૈયાર થતું ન હતું. વિતરકો ફિલ્મ જોઈને ના રજૂ કરાવાની ના પાડતા હતા ફિલ્મને વેચવા તે પચાસ ટ્રાયલ શો કરી ચૂક્યા હતા એક દિવસ સાગરના ભાઈએ કહ્યું કે એક વ્યક્તિ મળી હતી તે કહેતી હતી કે ફિલ્મ બીજા ભાગમાં સારી

છે પણ પહેલા ભાગમાં કોઈ બેસશે તો જોશે ને ? સાગરે સમજાવ્યું કે વિષય નવો છે અને ટ્રીટમેન્ટ અલગ છે એટલે વેચાતી નથી. કોઈએ ફિલ્મ વિરુદ્ધ વાત કરવી નહીં. અને જો કોઈ વાત કરશે તો હું એને મારીશ થોડા દિવસ પછી દિલ્હીથી એક વિતરક આવ્યો અને એણે ત્રણ વખત ફિલ્મ જોયા પછી ખરીદવાની તૈયારી બતાવી તેણે કહ્યું કે તે કોઈપણ ફિલ્મની ઓછામાં ઓછી કિંમત હોય છે એ ભાવથી ખરીદશે સાગરે ફિલ્મનું લેખન-નિર્દેશન વગેરે કર્યું હતું એની એમા કોઈ કિંમત ગણાઈ ન હતી છતાં માત્ર દોઢ લાખ રૂપિયામાં વેચીને એમાથી દેવું ચૂકવી મુક્ત થઈ ગયા એમા સુપ્રિયા પાઠકને ‘શ્રેષ્ઠ સહાયક અભિનેત્રી નો એવોર્ડ મળ્યો હતો

બાબુલકી દુઆએ લેતી જ...જ તુજકો સુખી સંસાર મિલે.....

સુરત મિત્ર
ભાગ્યશી પૂર્તિ
તા.૨૫-૧૨-૨૦૨૨
કન્યા વિદ્યાએ એ અત્યંત સંવેદનશીલ પળો હોય છે, દરેક દીકરી અને માતાપિતાને માટે. જે દીકરીના જન્મથી લઈને પાલન પોષણ અને એની એક એક જરૂરિયાતની ચિવટથી પૂર્તિ કરી; ઉછેરી; મોટી કરી, એ જ દીકરીને પારકે ઘરે મોકલવી...! કંઈ સરળ, સહજ નથી.

કોઈપણ ઘરોમાં આપણે જઈએ, ત્યારે આવકાર આપનાર ઘરની વહુ છે કે દીકરી એ ખબર પડતી નથી. હવે કન્યાની વિદ્યાપનું દુઃખ પણ એ જ કારણે થોડું હળવું બને છે, કે દીકરી પોતાના ઘરે સુખી હોય છે.

માતાપિતાને એક આંખમાં દીકરીના સુખી સંસારના સોનેરી સપના, અને બીજી આંખમાં દીકરીની વિદ્યાપના આંસુ હોય છે. જ્યારે દીકરીના મનોભાવો પણ કંઈક એવા જ હોય છે, કે એક તરફ પ્રિયતમના મિલનની ખુશી બીજી તરફ પોતાનું ઘર અને પરિવાર છૂટવાનું દુઃખ. એક તરફ પિયર અને ત્યાંના દરેક સંબંધને એક ક્ષણમાં ત્યજીને સાસરિયાના નવા સંબંધોમાં બંધાઈ જવાનું. પોતાનું સમૂળગું અસ્તિત્વ એક અજાણ્યા પરિવારમાં રોપી દેવાનું. ભલે આજે રિત રસમો

જગ્યાએ તો બાઈક પર સવાર ગોગલ્સ પહેરેલી કન્યાની એન્ટ્રી એકદમ ફિલ્મી સ્ટાઈલમાં પણ થાય છે. પણ કન્યાની વિદ્યાપની ક્ષણે બંને પક્ષની આંખો ભીની થયા વગર નથી રહેતી. આધુનિક સમયમાં રિત રિવાજોની સાથે સાથે લોકોની માનસિકતા પણ બદલાઈ છે. હવે મોટાભાગે વહુ અને દીકરીને સમાન દરજ્જો આપવામાં આવે છે. આજે

નવા સંબંધોને દિલથી નિભાવે છે. સ્ત્રી એવી હોય છે જાણે પાણી! જેમ પાણી કોઈપણ ઘાટના વાસણનો આકાર લઈ લે છે. એમ દીકરી પોતાની જાતને સાસરિયાને અનુરૂપ ઢાળી દે છે. પ્રેમ અને લાગણીના સિંચનથી એ સમગ્ર પરિવારમાં પ્રિય બની રહે છે. કન્યાને માટે વિદ્યાપ ભલે આંસુ ભીની હોય પણ એ આંસુ મહિયરના વિયોગના દુઃખ સાથે પિયુ મિલનની ખુશી પણ આપે છે. -રૂપલ રાજશે સંઘવી "ઋજુ" (જામનગર)

સિન્ધુ વેલ્ફેર ફાઉન્ડેશન દ્વારા

જૂનાગઢમાં સૌપ્રથમવાર સિન્ધી સમાજ માટે યોજાશે સમૂહ લગ્ન

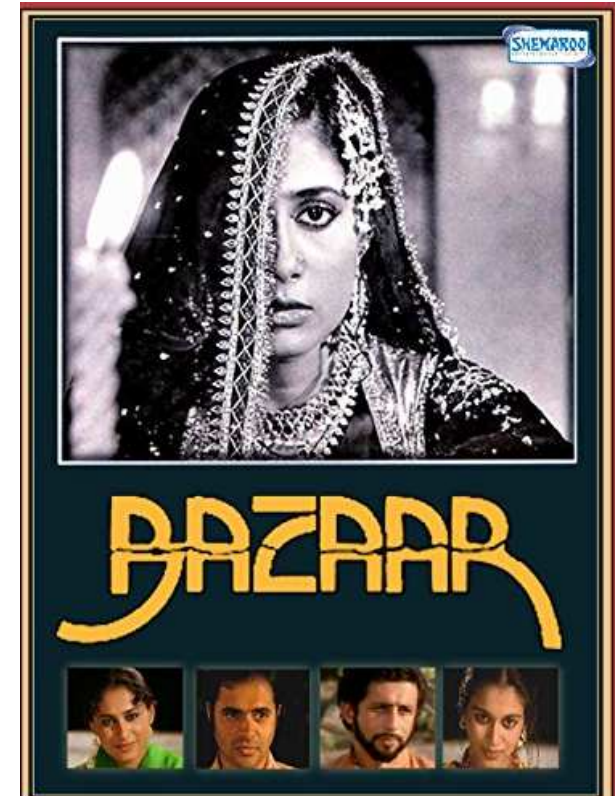
લગ્ન નોંધણીની છેલ્લી તા: ૩૧/૧૨/૨૦૨૨

ફોર્મ ભરવાનું સ્થળ
સિન્ધુ કેડિટ કો.ઓપરેટીવ સોસાયટી,
૧, ગુરુકુલ કોમ્પ્લેક્સ, કોલેજ રોડ, જૂનાગઢ.

લગ્નતારીખ
૦૫/૦૨/૨૦૨૩

લગ્નસ્થળ
પ્રેરણાધામ, ભવનાથ.

સંપર્ક કરે.
સુનિલભાઈ નાવાણી(પ્રમુખ): 93760 01600
કિશોરભાઈ અજવાણી(ઉપપ્રમુખ): 98250 17664
તુલસીભાઈ ઓતવાણી(ટ્રસ્ટી): 98244 21960
નરેશભાઈ ચેલાણી(ટ્રસ્ટી): 98983 62892

સાન્તા ક્લોસ પાસે શીખવાના મેનેજમેન્ટ પાઠ

સુરત મિત્ર
ભાગ્યશ્રી પૂર્ણિ

તા.૨૫-૧૨-૨૦૨૨

નાતાલ આવેને સાન્તાક્લોઝ યાદ ન આવે એવું તો બને જ નહીં. જો તમે આખા વર્ષ દરમ્યાન સારા કામ કાર્ય હોય તો તો તમે આ નાતાલ પર એક જોલી વુડ માણસ તમારા ઘરે ટ્રીટ માટે આવે તેવી અપેક્ષા

રાખતા હોવ એ શક્ય છે. પરંતુ શું તમે ક્યારેય વિચાર્યું છે કે કેવી રીતે એક વ્યક્તિ ભરેલા રમકડાના વર્કશોપનું સંચાલન કરી શકે છે, તોફાની બાળકોમાંથી ડાહ્યા બાળકોને ઓળખી શકે છે અને સમયસર લાખો ભેટો પહોંચાડી શકે છે? ઉત્તર ધ્રુવના સીઈઓ તરીકે સાન્તા વિશે વિચારો, જેઓ

તેમની અસરકારક સંચાલન અને નેતૃત્વ કુશળતાને કારણે સતત તેમના કી પરફોર્મન્સ ઈન્ડેક્ટર્સ મેળવતા આવ્યા છે. સાન્તાક્લોઝની એક મોટી મહત્વાકાંક્ષા છે — વિશ્વભરના બાળકોને ઓછા સમયમાં ભેટો પહોંચાડવાની — આ મુશ્કેલ કાર્યને પાર પાડવાની તેની આવડત તેના નેતૃત્વ અને

સંચાલન કૌશલ્યોને અલગ બનાવે છે. તો ચાલો કેટલાક મેનેજમેન્ટ અને નેતૃત્વના ગુણો જે સાન્તા ક્લોસ પાસે શીખવા મળે છે તે જોઈએ.

૧. તમારા માટે સ્પષ્ટ લક્ષ્યો સેટ કરો

સાન્તા સ્માર્ટ છે: તે જાણે છે કે મજબૂત ટીમ ભાવના તેની મુખ્ય શક્તિ છે અને તે ખાતરી કરે છે કે તે તેના નાના બેન્ડના તમામ સભ્યોને પ્રોત્સાહિત કરે છે અને શક્તિ આપે છે. વિશ્વભરના લાખો બાળકોને ભેટો પહોંચાડવા માટે, સાન્તા તેના ટીમવર્ક પર આધાર રાખે છે. સાન્તા સમજે છે કે તે તેની ટીમમાં વિશ્વાસ દર્શાવીને અને તેના કાર્યકરોને પ્રોત્સાહિત કરીને જ પ્રોત્સાહન આપી શકે છે. ફેક્ટરીમાં ક્લાસિક એસેમ્બલી લાઈનમાં દરેક વ્યક્તિ પોતાની ભૂમિકામાં નિષ્ણાત હોય છે. કોઈ રમકડાં બનાવે છે, કોઈ તેને પેક કરી છે તો અંતે કોઈ શિપિંગ સરનામું જોઈને મોકલે છે. સાન્તા જાણે છે કે આ વિશાળ ફેક્ટરીને કાર્યરત રાખવા માટે, તેણે સ્પષ્ટ મેટ્રિક્સના આધારે ગોઠવવાની જરૂર છે જે દરેક કર્મચારીને માર્ગદર્શન આપશે અને તેને સફળતા માટે સેટ કરશે. સાન્તાની જેમ જ, મહાન નેતાઓ જાણે છે કે અસરકારક

કાર્યબળનો પાયો શું પહોંચાડવાની જરૂર છે તેની સ્પષ્ટ સમજણ પર આધારિત છે. મહાન નેતાઓ માત્ર આદેશો આપતા નથી અને લોકો તેમને આંખ આડા કાન કરે તેવી અપેક્ષા રાખતા નથી.

૨. તે માયાળુ વલણ અને અનુકરણીય વર્તનને પ્રોત્સાહન આપે છે

ટીમવર્ક ટીમ સ્પિરિટથી જ આવે અને ટીમ સ્પિરિટ માટે ટીમ બિલ્ડિંગ ખુબજ જરૂરી છે. ટીમ સ્પિરિટનો વિકાસ કરવો એ બીજો મહત્વનો પાઠ છે. તેથી જ તે દર ગુરુવારે સાંજે તેની ટીમના સભ્યો સાથે ખાસ "કિસમસ" કરાઓડે સત્રોનું આયોજન કરે છે. તેના દયાળુ અને નિર્દોષ (અથવા તેના બદલે પિતૃવાદી) વર્તન માટે આભાર, તે તેમની ટીમને પ્રેરણા આપે છે, તેમને સુરક્ષાની ભાવના આપે છે. બીજાને માર્ગદર્શન આપવું એ તેનો બીજો સ્વભાવ છે. અને આમ કરવાથી, તેણે એક સારું ઉદાહરણ બેસાડ્યું છે, જ્યારે આશ્ચર્યજનક રીતે વધારે ઓર્ડર આવે ત્યારે પોતે રમકડાં બનાવવામાં ક્યારેય ડરતા નથી. તેથી, સાન્તા એ પરોપકારી વ્યવસ્થાપન શૈલી

માટેનું પ્રદર્શન છે, જે તેની ટીમમાં અન્ય લોકો માટે આદર સાથે કુટુંબની ભાવના બનાવે

મેનેજરની જેમ, તે ઉત્પાદન અને નિર્ણય લેવાની બંને દ્રષ્ટિએ દરેક મુખ્ય તબક્કે

છે. તેની ટીમ આખું વર્ષ પ્રેરિત રહે તેની ખાતરી કરવા માટે તે તેનું રહસ્ય છે! એક અસરકારક મેનેજર બનવા આ વાત શીખવી ખુબજ જરૂરી છે.

૩. પ્રોજેક્ટના દરેક તબક્કાની દેખરેખ રાખવી

સાન્તા પાસે તેની આગળ એક વિશાળ કાર્ય છે. જે સમગ્ર વિશ્વમાં બાળકોને આનંદ આપવાનું છે. આ ઉદ્દેશ્યને પૂર્ણ કરવા માટે, તે નિશ્ચિતપણે પરિણામો પર કેન્દ્રિત છે. તે પોતાની ટીમને કેટલાક વિભાગોમાં વિભાજિત કરીને જ્યાં પણ કરી શકે ત્યાં સહેલાઈથી કાર્યો સોંપે છે. કિસમસ દ્વારા ચલાવવામાં આવતો કૂકી બનાવવાનો વિભાગ અને અંતે સ્લેઈ ટ્રેક્શન વિભાગ, તેના વિશ્વાસુ રેન્ડીયર દ્વારા હાથ ધરવામાં આવેલ કાર્ય. કોઈપણ સારા

તેના સ્ટાફને સામેલ કરે છે. ભેટ ઉત્પાદન વર્કશોપમાં પણ દરેકને ચોક્કસ કાર્ય સોંપવામાં આવે છે. જરૂરી સમયમર્યાદામાં પરિણામો પ્રાપ્ત થાય તેની ખાતરી કરવા માટે (સાન્તા રદમી ડિસેમ્બરે તેની ભેટો વિતરિત કરી શકતા નથી), તે દરેક ટીમના સભ્યના કાર્ય અને પ્રગતિની સ્થિતિનું કાળજીપૂર્વક નિરીક્ષણ કરે છે.

૪. સાન્તા સારા વર્તનનું ફળ આપે છે

"તમે તોફાની છો કે ડાહ્યા?" તમારા જવાબનો અર્થ એ હોઈ શકે છે કે તમે હીરાના હારને જોઈ રહ્યા છો અથવા કોલસાના મોટા ગઢાને. મેનેજર કે લીડર કર્મચારીઓના કે ગ્રાહકોના "સારા" વર્તનને પુરસ્કાર આપીને તેમની બ્રાન્ડ બનાવી

શકે છે! શું કર્મચારીએ સારું કામ કર્યું છે તો તેને એક રીવોર્ડ આપો. શું ગ્રાહકે સામાન્ય કરતાં વધુ ખરીદી કરી? તેમને ડિસ્કાઉન્ટ અથવા વધારાની ફીબી સાથે પુરસ્કાર આપો. શું કોઈ ગ્રાહકે તમારો સંદર્ભ આપ્યો છે તો "આભાર" કહેવા માટે વિશેષ ભેટ અથવા ભેટ પ્રમાણપત્ર મોકલો. સારી વર્તણૂકને પુરસ્કાર આપવો એ કર્મચારીને ફક્ત તમારા પ્રશંસક જ નથી બનાવતું તે તેમને ફરીથી કરવા માટે પ્રોત્સાહિત કરે છે.

આ સિવાય પણ સાન્તા પાસે બીજા ઘણા સંચાલન નેતૃત્વના ગુણો જેવા કે ભરોસાપાત્ર બનવું, સરપ્રાઈઝ આપવી, પ્રેરણા આપવી, સારાને યાદ રાખો અને ખરાબીને ભૂલી જાવ, કેડિટ લીધા વિના ઉદારતાથી આપો, પૂરનો અને સમયસર પ્રતિસાદ એવો વગેરે વગેરે. સાન્તાક્લોઝ જાણે છે કે તેની સફળતા પાછળનું કારણ ખાતરી તેની સખત મહેનત જ નથી, પરંતુ શ્રીમતી સાન્તાક્લોઝ, રેન્ડીયર્સ, એલ્ક્સ અને બીજા ઘણાની આખી ટીમનો પ્રયાસ છે! ટીમ પ્રત્યેની તેની પ્રશંસા જ તેને સાચા મેનેજર તરીકે અલગ બનાવે છે.

-ભાગ ૧૨૭

લાગણીઓ શાશ્વત છે

સુરત મિત્ર
ભાગ્યશ્રી પૂર્ણિ

તા.૨૫-૧૨-૨૦૨૨

લાગણી છે તો જ જીવન છે બાકી લાગણી વિનાનું જીવન જંગલ સમાન છે આપણું માનવહૃદયું ધબકી રહ્યું છે તેમાં સંવેદનાઓ આપણા શરીરમાં ઈનબિલ્ટ છે માટે જન્મથી જ માનવી લાગણીશીલ હોય છે. જગતમાં મનુષ્ય એક સામાજિક પ્રાણી છે માટે તે જ ગમે તે રીતે લાગણી દર્શાવી શકે છે. મનુષ્ય માટે તો

લાગણીના વિષયમાં કેટકેટલી સંવેદનાઓ ભાગ ભજવે છે! - પ્રેમ, કરુણા, અનુકંપા, દયા, હુંફ, દિલાસો, કેટકેટલા સંવેગોની છગછાયામાં ઈમોશન્સ જરૂરી છે! આજના ટેકનોલોજી યુગમાં લાગણીશીલ હોવું આવશ્યક જ છે કેમકે નિઃસ્વાર્થ લાગણી સંબંધોને કાટ લાગવા ન દે. લાગણી એક એવો અહેસાસ છે. જે બધા જ સંબંધોને જોડી રાખવાનું કામ કરે છે તેમજ તારકાને પોતાના બનાવી શકાય

છે. લાગણીશીલ વ્યક્તિ દરેક સાથે દિલથી જોડાયેલી હોય છે ને દિલથી સંબંધ નિભાવે છે. પૈસા, જમીન મિલ્કત આ બધું ક્ષણભંગુર છે. આજે છે, કાલે નથી, પણ જો પરસ્પર પ્રેમ અને લાગણી હશે તો ગમે તેવો કપરો સમય પણ વીતી જાય છે. કોઈ પણ આફતને અવસરમાં પલટાવી શકીએ છીએ. લાગણીઓના કેમિકલમાં કેટલાંક ફેરફાર પછી વિવિધ તારણો સુધી સંબંધો પહોંચે છે. જે

સમયે દિલની લાગણીઓ જિંદગીનો કાર્યભાર સંભાળતી હોય એ સમય હસીન હોય. અમુક લાગણીઓ શાશ્વત છે. જો કે લાગણીઓ ક્યારેય મરતી નથી. આજના ટેકનોલોજી યુગમાં શિયાળાની સિઝન સિવાય પણ આપણી લાગણીઓને થીજી જવાની, ફિજ થઈ જવાની આદત રહી છે. મીઠો, ખાટો તો કદી ખારો છે એક માણસ કયાં રોજ

એકધારો છે. - આરતી પરિતોષ જોષી, ભુજ-કરછ

વાસણ

સુરત મિત્ર
ભાગ્યશ્રી પૂર્ણિ

તા.૨૫-૧૨-૨૦૨૨

- રવીન્દ્ર પારેખ આ તાંબાનો લોટો અશોક વસંતરાવ કળવીણકરનાં સ્મરણાર્થે ઘરમાં આવેલો એલ્યુમિનિયમની ડોલ પર નામ છે બાપુશેઠ ધોડુશેઠ સોનારનું નામ કોતરનારે ધોડુને બદલે ધોડું કોતરી મારેલું પણ નામ હતું ને કોતરાઈ ચૂક્યું હતું આ ફૂકર બાપાની સ્મૃતિમાં વહેંચેલું નામ કોતરેલું મગનશેઠ ગણપતશેઠ પારેખ પણ હાથમાંથી બે ત્રણ વખત છટકી ગયેલું એટલે 'શેઠ' છુંદાઈ ગયેલા ફૂકરથી બહેન રીસાયેલી નામ આગળ સ્વગસ્થ નો'તું કોતરાયું એટલે એ ફૂકર ન લઈ ગઈ ઘરમાં જ રહ્યું પછી તો ઘણું 'રંધાયું' એમાં ને નામ પણ બાપાના સ્વભાવની જેમ જ તપતું રહ્યું છે કાંસાની થાળી કુસુમકાકી વખતે વહેંચેલી એય પડી તેવી જ તૂટી ગઈ-કાકીની જેમ જ! સસરાની સ્મૃતિમાં ચાંદીની થાળી આપેલી શાંતારામ કાવટકરને નામે

સાસુએ એક થાળી વધારે આપેલી દોહિત્રને ને એમ બે શાંતારામ ઘરે આવેલા પછી તો સાસુ પણ ગઈ ઘરમાં ચાંદીના પવાલાનો વધારો થયેલો સ્વ. દ્વારકાબાઈ શાંતારામ કાવટકર નામ હજી તાજું જ છે તે એટલા માટે કે મારી પત્ની એમાં પાણી નથી પીવા દેતી! ચાંદી છે, ઘસાય તો ખરી જ ને! આ પિત્તળનો વાટકો મારા મિત્રે વહેંચેલો તેનો દીકરો નદીમાં ડૂબી ગયેલો તેની યાદમાં નામ કોતરનારે ચિ. ચિંતનના સ્મરણાર્થે કોતરી મારેલું નામ હતું ને ચિરંજીવી કોતરાઈ ચૂક્યું હતું એ આપતી વખતે ભાભીનું કાળજું ચીરાયેલું રોજ એ વાટકો વીંછળાય છે પણ પેલાં આંસુ ધોવાતાં નથી વાસણો એટલાં વપરાયાં છે કે હવે તો નામોય માંડ વંચાય છે એમ લાગે છે જાણે મારું ઘર ભંગારની દુકાન છે મારા ઘરમાં એક્ક વાસણ નામ વગરનું નથી જોકે એક વાસણ હજી કંસારાની દુકાનમાં છે મારે ત્યાં આવવાની ઉતાવળ કરતું ઈચ્છા તો એવી છે કે મારું નામ એના પર જોઈને જાઉં

નામ કોતરતા કંસારાનો હાથ દુકાનેથી જ મારા પર ફરતો હોય તેવા અવાજે હું ચમકું છું ને એકાએક વાસણ થવા લાગું છું...

એક ચહેરેપે કંઈ ચેહરા લગા લેતે હે...લોગ....

સુરત મિત્ર
ભાગ્યશ્રી પૂર્ણિ

તા.૨૫-૧૨-૨૦૨૨

આજનાં આધુનિક સમયમાં કોનાં પર વિશ્વાસ કરવો એ સમજવું બહુ મુશ્કેલ છે. એક મુલાકાતમાં સામેવાળી વ્યક્તિ કેવી છે તે નક્કી કરવું મુશ્કેલ છે. છતાં પણ આપણાં સમાજમાં ઘણાં એવાં સંબંધો છે જે પહેલી મુલાકાતથી બંધાઈ છે. નિત્યા લગ્ન માટે નક્કી મળવા જાય છે. દેખાવે હેન્ડસમ અને વાત વાતમાં આદર આપતો નક્કી, નિત્યાને પસંદ આવ્યો. જટ મંગની પટ લગ્ન નક્કી થયાં. પહેલી મુલાકાતમાં નક્કીને જ જમેન્ટ કરવામાં નિત્યા થાપ ખાઈ ગઈ. લગ્ન પછી નક્કીના રૂપાળાં, હેન્ડસમ ચહેરા પાછળ એક અલગ જ રૂપ છુપાયેલું હતું. આદર આપતો નક્કી, વાત વાતમાં નિત્યાને ઉતારી પાડતો, ક્યારેક ગુસ્સો પણ કરતો. હદ તો ત્યાં સુધી થઈ કે નિત્યા કોઈ બીજા

છોકરા સાથે વાતો કરે તે પણ નક્કીને પસંદ ન હતું. હવે પહેલી મુલાકાતમાં નક્કીને સારો સમજવાની પહેલી મુલાકાતથી ક્યારેય વ્યક્તિ પર ભરોસો કરવો નહીં. આવું જ મિત્રતામાં પણ બને છે. વાણી અને કેયા બંને સારાં મિત્રો હતાં. વાણીનો સ્વભાવ નિખાલસ હતો. તે પોતાની બધી જ અંગત વાતો પણ કેયા સાથે શેર કરતી પણ કેયા તેની બધી વાતને બગાડી, ચડાવીને કહેતી હતી. આ વાતની જાણ જ્યારે વાણીને થઈ તો તે ભાંગી પડી. આમ એક જ મુલાકાતમાં કોઈનો વિશ્વાસ કરતાં સો વાર વિચાર કરજો. કોઈકે સાચું જ કહ્યું છે કે " એક ચહેરેપે કંઈ ચેહરા લગા લેતે હૈ લોગ...." - વર્ધા ભટ્ટ (વુંદા) અંજાર

લીલવાની કચોરી

સુરત મિત્ર
ભાગ્યશ્રી પૂર્ણિ

તા.૨૫-૧૨-૨૦૨૨

સામગ્રી: ૫૦૦ ગ્રામ લીલી તુવેરનાદાણા ૨ બાફેલાં બટેટા ૨ નંગ લીલાં મરચાં ૨ ચમચી લીંબુનો રસ કોથમીર મીઠું, ગરમ મસાલો, રોજંદા મસાલા, તળવા માટે તેલ, ૨ વાટકી મેંદો

રીત : સૌ પ્રથમ એક તાસકમાં મેંદો લો, તેમાં મુઠ્ઠી પડતું મોણ નાખી મીઠું નાખો હવે લીંબુ નો રસ નાખી કણક દાણાને અને બટેટા ને મીઠું નાખી ફકત એક સીટી કરી બાફી લો. હવે એ તુવેરદાણાને મિક્સીમાં રાખો તેમાં લીલાં મરચાં નાખી પ્લસ મોડ પર કચ કરો. હવે બટેટાને પણ મેશ કરો. એક કડાઈમાં તેલ મૂકી તેમાં કચ કરેલી તુવેર નાખો સાથે બટેટા નો માવો નાખો. હવે તેમાં લીંબુનો રસ, મરચું હળદર ઘણાજીરું મીઠું ગરમ મસાલો નાખી મિક્સ કરો. આ પુરણમાથી નાનાં ગોળા તૈયાર કરો. હવે લોટમાંથી લુવો લો તેની પૂરી વણી તુવેરનો બોલ વચ્ચે મૂકી ચારેબાજુ થી કચોરી વાળી રાખો. હવે એક કડાઈમાં તેલ ગરમ કરો. મિડિયમ તાપે બધી કચોરી તળો. આ કચોરીને સોસ સાથે સર્વ કરો. - વર્ધા ભટ્ટ

પ્રાથમિક શિક્ષણને મામલે ગુજરાત સરકાર ગંભીર ટાઈ શકે એમ જ નથી?

સુરત મિત્ર
ભાગ્યશ્રી પૂર્તિ
તા.૨૫-૧૨-૨૦૨૨
- રવીન્દ્ર પારેખ

શિક્ષણને મામલે સૌથી વધુ તુક્કાઓ, તથાબળી યોજનાઓ ગુજરાતમાં વિક્રમ સર્જક રીતે અમલમાં છે. કાગળ પર તો બધું બરાબર દેખાડાતું હોય છે, પણ ગ્રાઉન્ડ લેવલે તો અરાજકતા જ વધુ જોવા મળે છે. ટર્મ પૂરી થવા આવે ત્યાં સુધી પાઠ્યપુસ્તકો કે ગણવેશ કે મધ્યાહ્ન ભોજનને મામલે કેં ને કેં તો અધૂરું છૂટી જ જતું અનુભવાય છે. ઘણી સ્કૂલોમાં બધું બરાબર પહોંચતું પણ હશે, પણ ઘણી સ્કૂલોમાં નથી જ પહોંચતું તે પણ હકીકત છે. જો સ્કૂલોનો કોઈ વાંક ન હોય તો તેને બધું બરાબર પહોંચે છે તે સંબંધિતોએ જોવાનું રહે છે કે કેમ? સમિતિની ઓફિસોમાંથી પરિપત્રો તો બરાબર પહોંચે છે, પણ એનો અમલ કરવામાં સ્કૂલોને કોઈ મુશ્કેલી હોય કે કોઈ અખાડા કરતું હોય તો એ અંગેની કોઈ તકેદારી રખાય એ પણ જરૂરી છે. શિક્ષણ નીતિ આવતી, જતી રહે છે. એમાં કામ થાય છે એની ના નથી, પણ તેની અસરો વ્યાપકપણે બહુ વર્તાતી નથી. આપણી શિક્ષણ નીતિ કે આપણા શિક્ષણ વિષયક કાયદાઓમાં મોટે ભાગે વિદેશી ને એમાંય ખાસ તો અંગ્રેજ અસરો જ વધુ વર્તાતી હોય છે. ઘણીવાર તો આપણી ભૌગોલિક, આર્થિક, સામાજિક, શૈક્ષણિક ક્ષમતાઓને ધ્યાનમાં લીધાં વિના જ નિયમો કે નીતિઓ લાગુ કરી દેવાતી હોય છે. ઘડીકમાં વિદેશનું અનુકરણ તો ઘડીકમાં અન્ય રાજ્યોનું અનુસરણ કરીને શિક્ષણનો એકડો ઘૂંટવામાં આવે છે ને એમાં સ્થિતિ બાવાના બેય બગડ્યા જેવી જ થાય છે.

માત્ર એક જ મુદ્દાને ધ્યાનમાં રાખીને આપણી શિક્ષણ વ્યવસ્થામાં કેટલી ગરબ છે એ જોવા જેવું છે. એક સમયે બાળકને ફ વર્ષ પૂરાં થાય ત્યારે સ્કૂલમાં દાખલ કરાતું ને તેય નગર પ્રાથમિક શિક્ષણ સમિતિની કોઈ શાળામાં ! ગુજરાત રાજ્ય અસ્તિત્વમાં આવ્યું તે પહેલાંથી લોકોમાં સમજ એવી હતી કે છોકરું ફ વર્ષ પૂરાં કરે કે શાળાએ મૂકવાનું. ક્યારેક તો બાળક શાળામાં મૂકવાનું જ ભુલાઈ જતું, પણ મુકાતું ત્યારે તે ફ વર્ષથી નાનું હોય એવું ભાગ્યે જ બનતું. સમય જતાં બાળક પછી બાલમંદિર, પ્લે ગ્રૂપ, આંગણવાડી, કે.જી.(તેમાંય બાળજુ જુનિયર, સિનિયર), નર્સરીમાં ગંધેડે ગવાતું થયું ને એમ ઈંગ્લિશ મીડિયમ અને ગુજરાતી માધ્યમનાં કારખાનાં શરૂ

થયાં. પછી તો બાળકો એવાં હાઈલી ઈન્ટેલેક્ચ્યુઅલ પાકવાં માંડ્યાં કે બે વર્ષની ઉંમરે જ છોકરું ભણવા લાગ્યું. હવે એવું બને કે બૌદ્ધિકતાનો (આડો)આંક વળે ને માતાઓ બાળકોને સ્કૂલમાં જ જન્મ આપે. જો એવું થાય તો બાળક ભણતું ભણતું જ અવતરે. હવે તો સ્કૂલોમાં એડ્રિમશનના પણ પ્રશ્નો છે એટલે ભાવિ માતાપિતા પરણતાં પહેલાં ભાવિ બાળકનું એડમિશન પણ લઈ રાખે તો નવાઈ ન લાગે ! માબાપને પોતાનાં બાળકને સ્કૂલમાં મૂકી દેવાની એવી ઉતાવળ હોય છે કે નાનામાં નાની ઉંમરે એને સ્કૂલે ધકેલી દે છે. એમાં ભણાવવાની તીવ્રતા કરતાં પણ, બાળક ઘરમાં ઉત્પાત કરતું અટકે એ હેતુ વિશેષ હોય છે. અપવાદો હશે જ, પણ મોટે ભાગની માનસિકતા તો આવી જ છે.

બીજી થેલછા માબાપોમાં સંતાનોને સતત મોખરે રાખવાની હોય છે. એ પોતે નાપાસ રહ્યાં હોય તો પણ સંતાન તો પાસ થવું જ જોઈએ અને પહેલું પણ રહેવું જ જોઈએ એવો આગ્રહ હોય ને એને માટે જ જુલમ ગુજારવો પડે તે ગુજારવાનોય તેમને વાંધો નથી. મહાનમાં મહાન વ્યક્તિ પણ ક્યારેક તો નિષ્ફળ ગઈ જ હોય છે, અરે ! માબાપ પોતે અનેક રીતે નિષ્ફળ હોય છે, પણ સંતાન નિષ્ફળ જાય એ એમને માટે કેવળ અસહ્ય છે. ઘણી વાર તો એવો વહેમ પડે છે કે એમને, સંતાનમાં આવડત હોય તે પણ જરૂરી નથી લાગતી, એમને તો ફર્સ્ટ ક્લાસ ફર્સ્ટનું પ્રમાણપત્ર ગમે તે રીતે મળી જાય કે ભયો ભયો ! જન્મતાંની સાથે જ જો થોડા રૂપિયા ફેંકતાં પીએચ.ડી.ની ડિગ્રી મળી જતી હોય તો ભણાવ્યાં વગર પણ એ મેળવી લેવાની ઘણાં વડીલો-વિદ્યાર્થીઓ છોછ ન અનુભવે એમ બને. આવી માનસિકતાએ જ ખાનગી શૈક્ષણિક સંસ્થાઓનો ધંધો વિકસાવ્યો છે, વકરાવ્યો છે.

વારુ, સ્કૂલોનો કારભાર જોઈશું તો એમાં પણ રાજ થવા જેવું બહુ ઓછું છે. આમ તો કોઈ પણ શૈક્ષણિક નીતિ કે કાયદામાં ધોરણ એકમાં પ્રવેશની ઉંમર ફ વર્ષ જ હતી, પણ પછી પ્લે ગ્રૂપમાં બે વર્ષની ઉંમરે જ દાખલ કરી દેવાની સ્પર્ધા ચાલી અને

બાળકો ચમત્કારિક રીતે હોશિયાર પર હોશિયાર થવાં લાગ્યાં, તો ૪ વર્ષની ઉંમરે પહેલું ભણી કાઢનારાં પણ નીકળી આવ્યાં, ત્યાં એકાએક સરકારને યાદ આવ્યું કે પહેલાં ધોરણમાં પ્રવેશ તો જ મળે જો બાળકની ઉંમર ફ વર્ષની પૂરી હોય, એટલે નવી શિક્ષણ નીતિનો હવાલો આપીને વળી ફતવાઓ બહાર પડાયા. બીજા શબ્દોમાં, જો બાળકની ઉંમર ફ વર્ષ પૂરાં થવામાં એક દિવસ પણ ઓછી હશે તો તેનો પ્રવેશ રોકાશે. એનો મતલબ એ પણ ખરો કે કે.જી.પાસ બાળકોએ એક વર્ષ રાહ જોવી પડશે, કારણ કે.જી. તો પ વર્ષ જ પૂરું થઈ ગયું છે. હવે પનાં ફ વર્ષ થવા સુધી, પાસ હોવા છતાં, નાપાસ હોય તેમ એક વર્ષ રાહ જોવી પડશે એવું ધ્યાનમાં આવતાં પરિપત્રનો અમલ ‘૨૩-’૨૪થી કરાવવાનું નક્કી કરાયું. ૨૦૨૦માં પરિપત્ર થયો ત્યારે ગણતરી એવી હતી કે બાળક પૂર્વ પ્રાથમિકમાં પ્રવેશ એવી રીતે લેશે કે કે.જી. પૂરું થાય ત્યારે તેની ઉંમર પહેલાં ધોરણને લાયક ફ વર્ષની થઈ ગઈ હોય. પણ એનો અમલ શાળાઓમાં બરાબર થયો નહીં ને જેનાં પાંચ વર્ષ પૂરાં થયાં હોય તેવાં બાળકને ગયે વર્ષ જ પહેલાં ધોરણમાં પ્રવેશ આપી દેવાયો. એટલે એ ફ વર્ષ પૂરાં કરે ત્યારે તો તે બીજાં ધોરણમાં આવી ગયો હોય ને એમ એનાં તો બધાં ધોરણો, નપાસ ન થાય તો એક એક વર્ષ વહેલાં જ પૂરાં થવાનાં. મતલબ કે ફ વર્ષ પૂરાં હોય તે આગળ જાય અને પૂરાં ન હોય તે પાછળ રહે એવી સ્થિતિ અત્યારે છે. મુશ્કેલી એ છે કે જેનાં ફ પૂરાં નથી તે કે.જી.માં પાછો જઈ ન શકે, કારણ તે પાસ છે ને પ વર્ષનો થઈ ચૂક્યો છે. ત્યાં તે મોટો છે ને એ આગળ પણ જઈ ન શકે, કારણ ત્યાં તે નાનો છે. આ સ્થિતિ ગામડાંની સ્કૂલોમાં પણ છે. ત્યાં તો પૂર્વ પ્રાથમિક વગર સીધો ધોરણ એકમાં પ્રવેશ મળી જાય છે. ગામડાંમાં પણ ગયે વર્ષે જેનાં પ વર્ષ પૂરાં હોય તેવાં બાળકોને ધોરણ એકમાં પ્રવેશ અપાઈ ગયો ને જેનાં પ વર્ષ ન થયાં હોય તેવાનાં જ પ્રવેશ બાકી રહ્યાં હશે. હવે એવાંને પણ પહેલાંમાં પ્રવેશ નહીં મળે, કારણ જેનાં ગયે વર્ષે પાંચ પૂરાં ન થયાં હોય તેનાં આ વર્ષે પણ છ પૂરાં નહીં જ થયાં હોય ને નિયમ ફ વર્ષ પૂરાંનો લાગુ કરી દેવાયો છે, એટલે એવી શક્યતાઓ

વધુ છે કે ફ વર્ષની ઉંમર ન થવાને કારણે ધોરણ એકમાં વિદ્યાર્થીઓ જ પૂરતા ન થાય. જોકે, રાજ્યના શિક્ષણ વિભાગના અધિકારીઓનું કહેવું છે કે પરિપત્ર તો ત્રણ વર્ષ પહેલાં થયો છે એટલે કે.જી., નર્સરીનાં એડ્રિમશન્સ એ મુજબ જ થયાં છે, પણ હકીકતેએવું ઓછું થયું છે. અહીં પ્રશ્ન એ થાય છે કે પૂર્વ પ્રાથમિક પરનાં નિયંત્રણ અંગેનું કોઈ તંત્ર જ વિકસાવ્યું ન હોય, એનાં પર પહેલેથી કોઈ કાબુ જ ન રહ્યો હોય તો એડમિશન પરિપત્રને આધારે જ થયું છે એવું કઈ રીતે માનવું? બીજું, પરિપત્રનો અમલ ગયા વર્ષે કરાવાયો જ ન હોય ને પ પૂરાંને ગયે વર્ષે જ પહેલાંમાં એડમિશન અપાઈ ચૂક્યું હોય તો ફ વર્ષનાં વિદ્યાર્થીઓ તો બીજામાં હોવાના, તો ધોરણ એકમાં એડમિશન લેવા ફાજલ કોણ હોવાનું?

આવું એટલે થાય છે કે કોઈ પણ નીતિ અને કાયદાની વાતો લાગુ કરતાં પહેલાં તેનાં દૂરગામી પરિણામો અંગે ઊંડાણથી અને ગંભીરતાથી ઝાઝું વિચારાતું નથી. જો ૨૦૨૦થી પરિપત્ર લાગુ કરાયો હોત તો ગયે વર્ષે પ વર્ષનાં બાળકને પહેલાંમાં પ્રવેશ અપાયો ન હોત, પણ અપાયો. ગયે વર્ષે અમલ થયો હોત તો પ્રશ્ન ન હોત એવું નથી, કારણ એ વખતે આગલાં વર્ષનાં પ્રશ્નો તો ઊભા જ હોત. મુશ્કેલી એ છે કે પહેલાં ધોરણનાં પ્રવેશ બાબતે જ ફ વર્ષનો નિયમ નક્કી છે, પણ પૂર્વ પ્રાથમિક ધોરણો માટેની કોઈ ચોક્કસ વય આ અગાઉ નક્કી ન હતી. બીજું, એ બાબતે સરકારે મૌન સેવ્યું છે એટલે ખાનગી રાહે જેને જેમ ફાવે તેમ ધારાધોરણો નક્કી થયેલાં છે ને ક્યાંક તો મનસ્વી રીતે જ નફાખોરીને હિસાબે ધંધો ચાલે છે. સૌથી ગંભીર વાત તો એ છે કે કેટલી ઉંમરે બાળકને ભણાવવું એને વિષે કશી એકવાક્યતા જ નથી. ઘણાંનું માનવું છે કે ફ વર્ષ પૂરાં ન થાય ત્યાં સુધી બાળકને શિક્ષણમાં જોતરવું શારીરિક, માનસિક આરોગ્ય સંદર્ભે જોખમી છે, તો ઘણાંનું માનવું છે કે બાળકની શક્તિઓ નાની ઉંમરથી જ પ્રગટ થવા લાગે છે તો તેને જેટલું શિખવાય એટલું ઓછું છે. જોકે, નાની ઉંમરે કેટલે કેટલી નાની ઉંમરે એ અંગે પણ કોઈ વૈજ્ઞાનિક અભિગમ કેળવણ્યાનું લાગતું નથી. આપણે તો અમેરિકા કે યુકેને અનુસરીએ છીએ ને અમેરિકામાં અને યુકેમાં પ્રાથમિક શિક્ષણની ઉંમર અનુક્રમે ફ અને પ વર્ષ નક્કી થયેલી છે. હવે એનું જોઈને કે આપણું વિચારીને ભારતમાં ફ વર્ષની ઉંમર નક્કી થાય છે તો તેની ઓછામાં ઓછી નબળી અસરો બાળકો પર પડે તે જોવાનું રહે.

લેલ, ધોરણ એક અંગે જ જ્યાં આટલી ગૂંચ છે ત્યાં બીજી તો વાત જ શું કરવી?

ઘરનું મકાન કે ભાડાનું?

સુરત મિત્ર
ભાગ્યશ્રી પૂર્તિ
તા.૨૫-૧૨-૨૦૨૨

જે લોકોનાં પોતાનાં ઘર હોય છે તેમની ઘરે જાણે બધું જ વ્યવસ્થિત ગોઠવાયેલ લાગે. તેનું કારણ છે કે ઘરમાં વસાવેલ રાયરચીલું પોતાની એક નિયત કરેલ જગ્યાએ ગોઠવવામાં આવે છે. પગરખાંથી માંડીને કમ્યૂર્ટસ સુધી બધાની જગ્યા ચોક્કસ હોય છે. પોતાનું ઘર હોય એનો આ જ ફાયદો છે કે બધી વસ્તુઓની જગ્યા ચોક્કસ થઈ જાય એટલે આપણે માત્ર રોજિંદા જીવનમાં તે જગ્યાઓની સાફસફાઈ કરવી અને સમય સમયાંતરે તેમાં કશી ખામી આવે, તો તે ખામીને દૂર કરવી! પોતાનું ઘર હોય એનો બીજો ફાયદો એ પણ છે કે મગજમાં એક તણાવ ન રહે, કે આજે નહીં તો કાલે આ જગ્યા આપણે ખાલી કરીને બીજી જગ્યાએ જવાનું છે.

બીજી બાજુ ભાડે રહેવાથી મગજમાં ઘણાં બધાં તણાવ આવી જશે જેમ કે, નવી જગ્યા શોધવાની છે, નવી જગ્યાનું ભાડું કેટલું હશે?, ઘરનું રાયરચીલું -

કોઈ વસ્તુ ખરીદવા માટે પણ વિચાર કરવો પડે કે આપણે કાલે આ જગ્યાએથી જતાં રહીશું તો આ વસ્તુ હમણાં નથી વસાવવી. રાયરચીલું પણ અમુક સમયે કમને આપી દેવું પડે જો એવી કોઈ અણધારી પરિસ્થિતિ આવી જાય તો! સવાલ એ નથી કે ઘર પોતાનું હોય કે ભાડાનું? પણ ઘરમાં રાયરચીલું હોવું જોઈએ તેમાં જો સમાધાન કરવામાં આવે તો અગવડતા ભોગવવી પડે. જરૂરી સામાન તો હોવો જ જોઈએ ને! રાયરચીલું વસાવવું અને તેને સાચવીને વાપરવું એ પણ એક કળા છે. અમુક લોકોનાં ઘરે વર્ષો જુના વાસણો પણ અકબંધ હશે જ્યારે અમુક લોકોની એક અઠવાડીયા પહેલાં વસાવેલ વાસણોમાં પણ ડાઘ દેખાશે!

પોતાનાં જ ઘરનું રાયરચીલું જે વ્યક્તિ સંભાળીને તથા સાચવીને વાપરી શકે તે જ વ્યક્તિ પોતાનું ઘર સારી રીતે ચલાવી શકે. ભસ માત્ર કયો સામાન સાચવવો અને કયો સમયાંતરે બદલવો તે સમજવાની જરૂર છે.

પૂજા અનિલકુમાર
પટેલ "ચીકી" અમદાવાદ

સાંભળીને પુર્વર્એ મેરી કિસમસ ઉજવવા માટે ભેગા કરેલા પૈસાનું કવર શાંતાના હાથમાં મૂકી દીધું. પહેલી જાન્યુઆરીની સવારે જ્યારે શાંતા કામ કરવા આવી ત્યારે એ ખૂબ જ ખુશ હતી કેમ કે એના નાનકડા દીકરાનું ઓપરેશન સફળ થયું હતું અને હવે એને સારું પણ હતું. શાંતાએ પૂર્વર્બેનનો આભાર માન્યો પછી ફરીથી ભજનનો એ બેસૂરો અવાજ સાંભળીને વાતાવરણ પ્રદુલ્લિત થઈ ગયું અને નાતાલની અને નવાવર્ષની ખરી ઉજવણી પણ થઈ ગઈ....

-તુમિ વી પંડ્યા "કિખા ભાવનગર. જય દ્વારકાધીશ....

સુરત મિત્ર
ભાગ્યશ્રી પૂર્તિ
તા.૨૫-૧૨-૨૦૨૨

માધો અને સાવિત્રીનો દીકરો લાખો. માધાની બે વીધા જમીનમાં ઉગતા શાકભાજી શહેરમાં વેચી તેઓ બે પાંદડે થયા હતા. એ કવાર ખેતરમાં શાક વીણતી સાવિત્રીને એરુ આભડી ગયો અને સાવિત્રી પરલોક સીધાવી ગઈ. માધો દસ વર્ષના લાખાને ગળે લગાડી યોધાર આંસુએ રડી પડ્યો.

ગામલોકોના કહેવાથી લાખા માટે માધાએ ફરી લગ્ન કર્યા ને ગંગા ત્રણ વર્ષના જીવણને આંગળિયાત લઈ માધાની પત્ની બની.ગંગાએ નમાયા લાખાને જીવણ કરતા વધારે પ્રેમ આપ્યો. સમજુ લાખો અપરમાના સાચા પ્રેમને

એકવાર વાળુ કરતી વખતે ગંગાએ ત્રણ થાળી પીરસી. ગંગાએ દૂધ અને બે રોટલા માધા અને લાખાની થાળીમાં મૂક્યા. ભૂખા થયેલા જીવણે લાખાની થાળીમાંથી બટકું રોટલો તોડ્યો. ગંગા ગુસ્સે થઈ બોલી, "જીવણ, ધડીક થોભ. ભાઈને ખાવા દે." લાખાએ રોટલો દૂધમાં ભોળી જીવણના મોમાં મૂક્યો અને બોલ્યો, "મા, હવેથી પહેલો રોટલો નાનકો જમશે." ગંગાએ લોટવાળો હાથ લાખાને માથે મુક્યો. લાખો માને વળગી પડ્યો. માધવ પરમ સંતોષથી મા દીકરાને જોઈ રહ્યો.

વરસાદની ઋતુમાં ખેતરમાં માધવ, લાખો અને ગંગા વાવણી કરી રહ્યા હતા. જીવણ ઝાડ નીચે રમતો હતો. વરસાદનું જોર વધ્યું.

ચહેરા પર હળવું સ્મિત છલકાયું.

બીજા દિવસે સવારે હાથમાં ટિફિન લઈને એક રસ્તે દોરાઈ. એ મારગ મને શૂરાનો લાગ્યો. આત્મસાત થયું હોય તેમ દ્રઢ વિશ્વાસ ધર કરી ગયો. ઝડપથી એક ઓફિસમાં પહોંચી. અંદર જઈને, "સર, હું ઉધા. તમારી ઓફિસની થોડે દૂર મારું ઘર છે. ટિફિન સર્વિસ નું કામ આજથી હાથ ધર્યું. જો તમારા ઓફિસમાં કોઈની ઈચ્છા હોય તો મને જણાવજો. " સામે ખુરશી પર બેઠેલ સર મને એકીટશે જોવા લાગ્યાં.

" હા, બહેન. અમે કેટલા સમયથી ટિફિન માટે બહેન શોધીએ છીએ, પરંતુ આ નાનકડા ગામમાં કોઈ તૈયાર ન થયું." કહીને ઉપાબેનને ' હા ' પાડી. મારા ચહેરા પર ખુશીના આંસું સરી પડ્યાં. " આપનો ખૂબ ખૂબ આભાર. " કહીને ત્યાંથી બહાર નીકળી.

- જુલી સોલંકી ' સચેત ', ભુજ-કચ્છ

અથાગ મહેનતથી ખેતરને ફરીથી નવપલ્લિત કર્યા અને જીવણને શહેરમાં ભણવા મોકલ્યો. બીજા દસ વર્ષ વીતી ગયા. ગામલોકોએ લાખાને લગ્ન કરવા કહ્યું. લાખાએ ના પાડી અને કહ્યું, " હું મારા જીવણના લગ્ન કરીશ મારે લગ્ન નથી કરવા. "

શહેરમાં ખેતીવાડીનું ભણતા જીવણને પણ મોટાભાઈ પ્રત્યે અપાર પ્રેમ હતો. પોતાની સાથે ભણતી અનિતા સાથે પ્રેમ થયો. અનિતાના ઘરે તેના માબાપને મળવા ગયો અને કહ્યું, " અનિતા મને પસંદ છે પણ અનિતાએ મારા ગામ આવીને રહેવું પડશે. ગામમાં રહેતા મારા મોટાભાઈએ ખૂબ મહેનતથી પોતાના જીવનના અભરખાને દફન કરી મને મોટો કર્યો છે. જીવણ અનિતાના મમ્મીપપ્પાને લઈ ગામ આવ્યો.

જીવણે ખચકાટ સાથે કહ્યું, " મોટાભાઈ.. " લાખાએ કહ્યું, " નાનકા, શું વાત છે? આ લોકો કોણ છે? " મોટાભાઈ તમે

કહેશો એમ જ કરીશ. આ અનિતા અને તેના મમ્મીપપ્પા છે. હું અનિતાને પ્રેમ કરું છું. અનિતા ગામ આવશે. ભાઈ હું તમારો નાનકો, આંગળિયાત છું. તમે જેમ કહેશો તેમ જ થશો.

લાખાએ નાનકાને એક તમાચો માર્યો. બધા સ્તબ્ધ થઈ ગયા. બીજી પળે લાખાએ નાનકાને ગળે લગાવી દીધો અને કહ્યું, " નાનકા, તું રાજ એમાં હું રાજ. " આજ પછી ક્યારેય તું આંગળિયાત છે એમ નહીં કહેતો. તું મારો સગો ભાઈ છે. આપણે બંને ગંગામાના દીકરા છીએ. બે ભાઈઓનો પ્રેમ જોઈ અનિતા અને તેના મા-બાપની આંખોમાં ભીનાશ છવાઈ ગઈ.

જીવણ અને અનિતા બંનેએ લાખાના ચરણસ્પર્શ કર્યા. લાખાએ બંનેને આશીર્વાદ આપી ગળે લગાવી દીધા.

-રીટા મેકવાન "પલ" સુરત

ડીપીને, માનવજાત ધડી. કલાકારે નિત નવા, ઢાંચાની રચના કરી!

આકાર સૌના એક પણ, માયા અલગ કરી. સ્વાદ સૌના અલગ અલગ ને પસંદ અલગ ઘણી.

હૃદય સાથે લાગણીની પણ કરી કારીગરી! પ્રેમ ભાવના આપીને, તાજગી એમાં ભરી.

કાન નાક ને મગજની પણ ગોઠવણ પૂરી કરી. ન હોય જો એ શરીરમાં તો ખામી લાગે ખરી.

હું ભારની જેમ ટીપી "શુક"

બેસૂરો અવાજ.....

સુરત મિત્ર
ભાગ્યશ્રી પૂર્તિ
તા.૨૫-૧૨-૨૦૨૨

"કેમ શાંતા આજે શું થયું, કેમ મૂંગી છે આજે ?" પૂર્વીએ પૂછ્યું. શાંતા ખૂબ જ ઉત્સાહી હતી. જ્યાં પણ કામ કરવા જાય ત્યાં ભજન લલકારતી જાય અને કામ કરતી જાય. એ જ્યારે " ઓધાજી રે મારા હ્લાલાને વઢીને કેજો રે.... " ગાય એટલે એનો બેસૂરો અવાજ પણ મીઠો લાગે. આજે શાંતા ખૂબ જ ઉદાસ હતી, અને એ ભજન ગાવાની જગ્યાએ રડતી હતી. તેથી પૂર્વીબેને પૂછ્યું, શાંતા શું થયું ?

તો ખબર પડી કે એના એકનાએક દીકરાને પથરીનું ઓપરેશન કરાવવાનું છે પણ એની પાસે આટલા બધા પૈસા નથી અને નાનકડા દીકરાનું દુ:ખ જોવાતું નથી. આ

તો ખબર પડી કે એના એકનાએક દીકરાને પથરીનું ઓપરેશન કરાવવાનું છે પણ એની પાસે આટલા બધા પૈસા નથી અને નાનકડા દીકરાનું દુ:ખ જોવાતું નથી. આ

(નોંધ: પુર્તિમાં આપવામાં આવેલી માહિતી ઘરગથ્થુ ઉપચાર અને સામાન્ય માહિતી પર આધારિત છે. તેને અપનાવતા પહેલા, કૃપા કરીને તબીબી સલાહ લો. સુરત મીત્ર આની પુષ્ટિ કરતું નથી.)

રૂપલી

સુરત મિત્ર
ભાગ્યશ્રી પૂર્તિ
તા. ૨૫-૧૨-૨૦૨૨

રૂપલી ને સવલી બને
બહેનપણી ને બનેના ઝુંપડા
પણ બાજુબાજુમાં જ. બનેના
વર સાગરખેડુ, વહાણમાં
જ્યારે કામ મળે ત્યારે
જાય. દિવસો સુધી દરિયામાં જ
તનતોડ મહેનત. રૂપાળી
રૂપલીનો વર માધવ ને
સવલીનો વર અમરત. મા
બાપ વગરની રૂપલીના તો
વર્ષ પહેલાજ લગ્ન થયા
હતા. માધવ સાથે ખૂબ પ્રેમથી
એ રહેતી. સવલી થોડી
મોટી. અમરત સાથે એનો ચાર
વર્ષનો સંસાર. એક નાનું
બાળક.

એકવાર માધવ અને
અમરત સાથે જ દરિયે કામે
ગયા. અમરત દોઢ મહિને

પાછો આવ્યો ને માધવને દરિયો
ગળી ગયો એવી દુઃખદ ખબર
લઈ એ આવ્યો. રૂપલી પર
દુઃખનો પહાડ તૂટી પડ્યો. પણ
રડે પણ કેટલું? ઘરે અપંગ સસરા
સાસુ. એમનું ધ્યાન રાખવાનું
અને કમાવવાનું રૂપલીને માથે
આવ્યું. રૂપલી સવારે પરવારી
સવલી સાથે જ લોકોને ત્યાં
ઘરકામ કરવા નીકળી પડતી.
"અલી રૂપલી, આપળે
આખ્ખો દહાળો વૈતરું કળીએ
તંઈ બે રોટલા ભેગાં થતા
છીએ. "સવલી નિસાસો નાખતી
બોલી.

"તો હો અલી, મૂઆ
દુઃખને પીગાળીને જ જીવતા
છીએ, કેહવા હો કોને જ્યે?
ભાયગમાં જીવતર હો કેવું !
જાણે ધૂળ પર લીંપણ કરતા
છીએ. એક પૈહો બચતો ની
મલે. રૂપલીએ છેડાથી આંખ

લૂછતાં બળાપો ઠાલવ્યો.
સવલીએ વાત બદલતા કહ્યું,
"અલી તારી હેઠાણીના
પડોહમાં રેતા પોઈરાને
આપળી જાતની રાધુડી હાથે

નવલિકા

■ યામિની વ્યાસ

પેમ થેઈ ગેયલો તે કેય કે બેઉ
નાહી ગેયલા!"

"ઓવ્વે, તે પોયરો
હેઠાણીનો હગો થતો છે કેની
તે હેની બોલે?"

"ને અવે તો રાધુડી
આપળને પાવલીમાં હો ની
ગણહે"

"અવે તો સીમંત
પરસંગે કામે બોલાવહેને તો
તને હો લેઈ જવા."

બન્ને એકબીજાને તાળી
આપતી મસ્તી કરતી હતી.

કામ પતાવી બંને
સહેલીઓ ઘરે આવીને આરામ
કરતી ઝૂપડાની સફાઈ કરતી

શહેરવાળા પણ ખરીદી જતા. બન્ને
જણી છેડાથી મોઢું ઢાંકી રાખતી
એટલે કોઈ ઓળખે નહીં ને કોઈ
નજર નહીં બગાડે. વારે તહેવારે કે
શનિ-રવિ બહુ નકો થતો.

દારૂ વેચતી બન્ને વાતે
વળગી" અલી, દારૂના દોરીયા
મટકા થોડા હારા વેઈયા તે દીનો
જન્મમારો પૂરો બાકી તો રોજની
બો અલામણ. મારા એક જીવને
કેટલું જુએ? પણ હાહુ હહરા તો
માયબાપ, એને હારું બધું કરવું
પડતું છેજો. "રૂપલી બોલી.

"હું તે રૂપલી કેની અવે તું
હાથે ની પેણવાની? અલી કાં ધુધી
માધિઓ માધિઓ કરશે, તે તો

મધદરિયે ભરતીમાં ડુબી
ગીયો. દુઃખી થઈને રૂપલીએ
જવાબ આપ્યો, "અવે સવલી હું
કરું, લે તને પેટછૂટી વાત કરતી
હું, અજી હો મારી આંખમાં એના
ઓળા પઈડા કરે હજુ હાંજના છેડે
એનું અહતું મોઢું આવતું દેખાતું
છે. હું કળું? જુઠું ની બોલું, હાહુ
હહરા તો બચાળા કેય
પૈયણવાનું. પણ એ લોકનું વાંહે
કોણ? હું કળીએ પયણે તે હો દાખ
ને ની પયણે તે હો. પેલ્લો મુઓ
નાથિયો ડોહો. એક હો દાઢ ની
મલે તે, પેલ્લો હરપંચનો વચલો
પોઈરો મુઓ કાણિયો નજર
બગાડળતો છેજો. ને એની હામ્મે
બારણે રેતો મુઓ સામલો દેરા
પછાળી હંતાઈ હંતાઈને ડોકિયાં
કરતો છે. ને પેલ્લો નાકે દુકાને
દાણા લેવા જ્યે તાં ધોળા
ડાઘવાળો ગધેળો નાનકો."

સાવલીએ અને હાથ ફેરવતા
કહ્યું, "અવે તારી બધી વાત સાચી
પણ જો ઉપાધિનું કારણ તો તારું
રૂપ જ."

રૂપલી મોઢા પર છેડો
વધુ બેંચતા બોલી, "મને તો ઉતું

કે દરિયો ખુંદી માધિયો
પરદેહથી આવહે ને ફક્કડ
ભાયગ આથમાં આવહે. મેં તો
સેરમાં જવા ને ઝમઝમ લેમન
પીવા ને તપકીરિયા કુલ્ફી
ખાવા, પેલ્લુ હું કેતા છે
વેલીટીનમાં કે કે બેચાર ટોકીસ
હાથે છે, એમાં પિકચર જોવા.
ઈસ્ટીલના ને રંગીન કાચના
વાહણ લાવા. વળી પોયરું
આવહે તો ઘરમાં લાપસીને
દાળ રાંધા. પંગત હો જમાળા.
બોલતા સહેજ શરમાઈ પણ
તરતજ દુઃખના ભાવ સાથે ફરી
બોલી, પણ દળીયા પીર ની
માનતા અજુ પૂરી ની થાય તાં
તો દળીયોજ માધિયાને ગળી
ગ્યો. "રૂપલીના રૂપાળાં ગાલ
પર આંસુ ધસી આવ્યા. સવલી
એને હાથ ફેરવીને એના આંસુ
લુછવા માંડી. એ બોલી, "કેતી
ઓય તો રૂપલીના દીધેર આથે
વાત મુકું?" રૂપલી ફરી
બોલી, "બેન મારી, અવે તો
જન્મારો કાઢી લાખવાનો. એક
ભવમાં બે ભવ ની કરવા. ને
જો લોક મુવા નજર બગાડે

એટલું જ બાકી કોની માથે
હવાહર હુંક ખાપી કે મને આથ
તો અડાડે. જો ઉં ભલી ને મારો
દારૂનો ધંધો ભલો એક મૂઆ
કોજદારનું ધિયાન રાખવું પડતું
છે, ગમ્મે તિયારે આવી રે તે દારૂ
ઢોળી મેલવો પડે ને બો બો તો
પૈહા ધરી દીયે તો સુકા. "સવલી
બોલી, "જા જા રૂપલી અમણાંનો
કોજદાર પૈસાથી ની માને જાત
ધરવી પડે."

રૂપલી ગુસ્સો કરી
ઊભી થઈ, "આવવા તો દે મુવાને
ઢીકે ઢીકે ધીબી નાખા. પાણીથી
પાતળો કરી મેલા. ગાલ રાતા
કરી મેલા. હમજે હું એની
જાતને.."

ને સાવલીએ દૂર
જોઈને ચીસ પાડી, "જોજો રૂપલી
બોલતા જ વાર, જો
આયવો... ઢોળી મેલ, ઢોળી
મેલ... બોલતા સવલીએ એનો
અને રૂપલીનો દારૂ ઢોળી
દીધો. "લે દારૂ મળે ની મળે
ની..."

એટલામાં જ પેલાએ
રૂપલીનો હાથ પકડ્યો. રૂપલીએ

બને એટલી તાકાતથી એનો
હાથ છોડાવતાં ચીસ
પાડી, "છોડ મુવા" એના હાથ
પર બચકું ભરતાં
બોલી, "ઈમત હોય તો
આગળ વધ. તને મારી
લાખા. જીવતો રીયો તો
હળિયા પાછળ ધકેલી
દેવા. મારા માધિયાની તાકાત
અજુ મારી હાથે છે. તું હમજે
છે હું તારી જાતને" કહી
જેટલી તાકાત હતી એટલી
ભેળી કરી મારવા માંડી.

"રૂપલી છોડ,
મોઢું તો જો. "એણે કેપ
ઉતારી. બન્ને જોતા જ રહી
ગયા. "માધિયા તું કે તારું
ભૂત?" રૂપલી વળગી
પડી. "આ વરહાદના
પાણીમાં વરહાદનો કોટ
પેરીને આયવો તે નકર્યો
કોજદાર જ લાગતો
છે. "સવલી બોલી.

રૂપલી રડતાં એટલું જ
બોલી શકી, "કાં ઉતો તું આજ
લગ?"

- યામિની વ્યાસ

વધુ પડતો ર-ફીન ટાઈમ
એક વ્યસન છે..સુરત મિત્ર
ભાગ્યશ્રી પૂર્તિ
તા. ૨૫-૧૨-૨૦૨૨

તમાકુ અને આલ્કોહોલના ઉપયોગની
જેમ, સ્કીન ટાઈમ એક વ્યસન બની શકે છે જે
તમારા સ્વાસ્થ્ય અને સંબંધોને નુકસાન પહોંચાડી
શકે છે જો તેને તપાસવામાં ન આવે. જાણીતા
મનોચિકિત્સક ડો પ્રણવ પચીગર, કહે છે, "સ્કીન
એડિક્શન એ વર્તણૂકોનું એક જૂથ છે જે નકારાત્મક
છે, કેટલાક નકારાત્મક પરિણામો છે, જે ત્યારે
થઈ શકે છે જ્યારે આપણે આપણા દિવસ
દરમિયાન ટેકનોલોજીનો અતિ
ઉપયોગ કરીએ છીએ. " "ટીવી
જોવાનો લાંબા સમય સુધી ઉપયોગ,
વિડિયો ગેમ્સ, સોશિયલ મીડિયા દ્વારા
સ્ક્રોલ કરવું - તે બધાનો ઉપયોગ
આપણા મગજ માટે ડિજિટલ ડ્રગ જેવું
કામ કરે છે."

સ્કીનનો ઉપયોગ મગજમાં
ડોપામાઈન છોડે છે, જે આવેગ
નિયંત્રણને નકારાત્મક અસર કરી શકે
છે. ડો. પ્રણવ કહે છે કે અભ્યાસો
દર્શાવે છે કે સ્કીન સમય કોકેઈનની
અસરની જેમ મગજના આગળના
ભાગને અસર કરે છે.

દવાઓની જેમ, સ્કીન સમય
આનંદ ચક્રને સેટ કરે છે જે તમારા
જીવન પર નકારાત્મક અસર કરી શકે
છે. ઉપરોક્ત શબ્દો ડો પ્રણવે

"આરોહણ" - ૧૮મી ડિસેમ્બર
૨૦૨૨ ના રોજ સુરત, ગુજરાતમાં -
સ્કીન-વ્યસન, શીખવાની અક્ષમતા
અને બાળકોમાં સામાજિક
ભાવનાત્મક શિક્ષણ પર તેની અસર અંગે
જાગૃતિનો ઓરિએન્ટેશન પ્રોગ્રામ યોજાયો
હતો, જેમાં ઉચ્ચાર્યા હતા.

આરોહણ એ જાગૃતિ કાર્યક્રમ "કર્મ
સાયકિયાટ્રી ક્લિનિક અને સાયકોલોજિયા કનેક્ટ"
દ્વારા સહયોગી પહેલ છે. "આરોહણ" એ તમામ
શિક્ષકો, માતા-પિતા, બાળકો અને માનસિક
સ્વાસ્થ્ય વ્યવસાયિકો માટે એક પ્લેટફોર્મ પૂરું
પાડવાનો હેતુ છે. જેઓ મનોવિજ્ઞાન સાથે
પરંપરાગત અને આધુનિક અભિગમોના મિશ્રણને
આત્મસાત કરવા માગે છે અને સફળ પ્રાયોગિક
શિક્ષણ પદ્ધતિઓ બનાવવા માગે છે. તે જાગૃકતા
કાર્યક્રમો, લર્નિંગ ઈનિશિયેટિવ્સ, મેન્ટરશિપ,
મનોચિકિત્સકના હસ્તક્ષેપ, પરામર્શ, કોચિંગ
વગેરે દ્વારા જીવનશૈલી અને સુખાકારી તરફના
પરંપરાગત અને આધુનિક અભિગમો વચ્ચેના
અંતરને દૂર કરવા માટે રચાયેલ એક અભિયાન
છે.

આ કાર્યક્રમને દંતકથાઓ દ્વારા આકર્ષિત
કરવામાં આવ્યો હતો અને તેને સમર્થન આપવામાં
આવ્યું હતું જેઓ ચાર દાયકાથી વધુ સમયથી
સમુદાયની સુધારણા અને બાળકોના વિકાસ માટે
કામ કરી રહ્યા છે.

કાર્યક્રમના પ્રમુખ ડો. વિકાસબેન દેસાઈ,
મુખ્ય અધિકારી શ્રી ભરતભાઈ શાહ અને મુખ્ય
અધિકારી વિશેષ પ્રિન્સ માનવેન્દ્રસિંહ ગોહિલ આ
કાર્યક્રમમાં પધારી શોભા વધારી હતી. સ્કીન
એડિક્શન, બાળકોમાં શીખવાની અક્ષમતા અને
તેના સામાજિક, માનસિકતાને કારણે શિક્ષકો અને
વાલીઓ દ્વારા સામનો કરી રહેલા વર્તમાન
પડકારો પર પ્રકાશ પાડ્યો હતો. અને બાળકોનો
ભાવનાત્મક વિકાસ વિશે વિશેષ ચર્ચાઓ થઈ
હતી.

ઓરિએન્ટેશન પ્રોગ્રામનો ઉદ્દેશ્ય સ્કીન-
વ્યસન, શીખવાની અક્ષમતા અને બાળકોમાં
સામાજિક, ભાવનાત્મક શિક્ષણ પર અને તેની
અસર પર પ્રકાશ પાડવા અને જાગૃતિ ફેલાવવાનો

હતો. ઈવેન્ટને શિક્ષકો, માતાપિતા અને સલાહકારો
તરફથી ત્રણસોથી વધુ નોંધણીઓ પ્રાપ્ત થઈ હતી...
ઈવેન્ટને બે પેનલ ચર્ચાઓમાં વિભાજિત
કરવામાં આવી હતી - મનોચિકિત્સા, મનોવૈજ્ઞાનિકો,
બાળરોગ નિષ્ણાતોના અગ્રણી નિષ્ણાતો દ્વારા,
શાળા, ઘર અને તેમના વિકાસમાં સામનો કરવામાં
આવતા પડકારોને શેર કરવા પ્રેક્ષકો સાથે ચર્ચા
ઈન્ટરેક્ટિવ હતી...

પેનલિસ્ટોએ સહભાગીઓને ઉપાયો સાથે
વાસ્તવિક જીવનના કેસ સ્ટડીઝ સાથેના પ્લાબોને
પ્રકાશિત કરતા વિષયો પર પાવર પ્રેઝન્ટેશન પણ

રજૂ કર્યા... માતા-પિતા, શિક્ષકો એ સલાહકારો પાસે
બાળકના નિયમિત વિકાસ માટે એમને થતી
સમસ્યાઓની ઓળખ, સંબોધન અને યોજનાના
હસ્તક્ષેપને રોકવા માટે વાસ્તવિક જીવનનો કેસ-
આધારિત શીખવાનો અનુભવ લીધો હતો..

"આરોહણ" પચાસથી વધુ વિષયો પર શિક્ષકો
માટે પ્રાયોગિક તાલીમ કાર્યક્રમ લાવે છે જે શાળામાં
પડકારો, બાળકો અને માતા-પિતા સાથે વાતચીતના

શબ્દ સ્પંદન

■ દિલીપ વી. ઘાસવાલા

પડકારો, બાળ વિકાસ, શીખવાની અક્ષમતા વગેરેની
સાથે સંબંધના મુદ્દાઓ, શીખવાની અક્ષમતા, વ્યસન
સ્કીન અને પદાર્થનું જેવા મુદ્દાઓ માટે કાઉન્સેલિંગ
સેવાઓ આપે છે.), માર્શલ કાઉન્સેલિંગ અને જાતીય
સુખાકારી માટેનો અભિગમ અને શિક્ષણ પૂરું પાડે
છે...

"આરોહણ"ના સ્થાપકો - ડો. પ્રણવ પચીગર,
શ્રીમતી મિનાક્ષી ભુતવાલા, કુમારી શ્રેયા જૈન અને
કુમારી બિનીતા મહેતાએ એક જ ગંતવ્ય પર તમામ
જરૂરિયાતો પૂરી કરવા માટે આ એક પ્લેટફોર્મ બનાવ્યું
છે... ડો વિકાસ દેસાઈ એ

આરોહણ વિશે વિશેષ માહિતી આપી. શારીરિક
સામાજિક જવાબદારી કેવી રીતે નીભાવવા તેની માહિતી
ઉદાહરણ સાથે સમજાવી હતી. વિદ્યાર્થીને કેવી રીતે
રસપ્રદ રીતે ભણાવવું તેની માહિતી શિક્ષકોને આપી
હતી. ભણવું બરાબર જોઈએ. નંબર અગત્યનો નથી.
શક્ય એટલી સારી રીતે ભણાવવાની હિમાયત કરી
હતી. ભરત શાહ એ

આરોહણ વિશે વિશેષ ટિપ્પણી કરી હતી.
શિક્ષકની જવાબદારી બહુ મોટી છે. સમાજની વડતરની
જવાબદારી શિક્ષકની છે. મોબાઈલ વગર જમતા નથી
તેવા મા બાપ ને ચેતવ્યા હતા. આ કુટેવ માંથી

છોડાવવાની હાકલ કરી હતી. સ્કીન એડિક્શનમાંથી
છુટકારો મેળવવા માટે શિક્ષક જ કાર્ય કરી શકે.
બાળકોને મેદાનમાં રમવા માટે પ્રેરિત કરવા જોઈએ.
મા બાપને પણ શિક્ષિત કરવા જોઈએ તેવો અનુરોધ
કર્ચો હતો. શિક્ષક જ આ કુટેવ માંથી બહાર કઢાવી
શકશે. ડો પ્રણવ પચીગરના આ આરોહણ ના સાહસને
બિરદાવ્યું હતું. "જતું કરો ગમતું કરો અને વહેતું કરો"
એવું સૂત્ર આપ્યું હતું. બાળકોને વ્યસનમાંથી બહાર
કાઢીને સમાજ પ્રત્યેનું ઋણ અદા કરીએ.

શિવાની ગોયલ દ્વારા ભરત ભાઈ નું સન્માન
થયું હતું.

પ્રિન્સ માનવેન્દ્ર સિંહ એ કહ્યું હતું
કે કુટેવ વિશે માત્ર ફરિયાદ નથી કરવાની
પણ તેના ઉપાયો પણ શોધવાના છે.
શિક્ષકોની બહુ મોટી જવાબદારી છે આ
સમસ્યાના ઉકેલ લાવવા માટેની. જૂની
શિક્ષણ પ્રથા અને આધુનિક શિક્ષણ પ્રથાની
તુલના કરી હતી. ગુરુ શિષ્ય પરંપરા ની
પ્રથા ને બહાલી આપવી જોઈએ. પરિવર્તન
ને મહત્વ આપ્યું હતું. ગાડી ચલાવતા આવડે
છે પણ રીપેર કરતા નથી આવડતું તેવું.

ધોળકિયા સરે
એસોસિએશન ઓફ ઝુઓલોજિસ્ટ
વિશે માહિતી આપી હતી. દરિયો આપણી
આબોહવાને કન્ટ્રોલ કરે છે. કમોસમી
વરસાદ પડે છે. આરોહણ ને ધન્યવાદ
આપ્યા હતા સમાજને કુટેવમાંથી બહાર
કાઢવાના પ્રયાસ માટે. વ્યસનમાંથી બહાર
કાઢવા માટે શિક્ષકો જ આ કામ કરી શકે છે
તેવું જણાવ્યું હતું. માણસ સંવેદના હિન થઈ
ગયો છે તેમાં થી બહાર કાઢો. આજના
યુવાનને હતાશામાંથી બહાર કાઢો.
મોબાઈલને કારણે સંવેદન હિન માણસ થઈ
ગયો છે. આરોહણ ના પ્રયાસોને બિરદાવ્યા હતા
દિલીપ વી ઘાસવાલા દ્વારા તેમનું સન્માન થયું
હતું

શ્રેયા જૈન એ ડો પ્રણવ,
ડો સાગર, અનીશા ઝુન ઝૂન વાળા, ઉર્વી શાહ,
જૈન પ્રીતિ ઝવેરી, પેનલ ડીસક્શન માટે આમંત્રણ
આપ્યું હતું.

સ્કીન કુટેવ શું છે?
બધા જ સ્કીન ઉપકરણ નો અતિ ઉપયોગ એ
કુટેવ છે. પર્સનલ જી પ્રમાણે ટેવ ગણવી જોઈએ.
સીમિત ઉપયોગ વર્જ્ય છે. અતિ ઉપયોગ કુટેવ બની
જાય છે. તમે જાતને કન્ટ્રોલ કરી શકો તો કુટેવ નથી.
વ્યક્તિ જાતે જ નક્કી કરશે કે તેને વ્યસન છે કે નહીં.
સ્વાનુભવ જ નક્કી કરશે. મોબાઈલની ટેવ અને
જરૂરિયાત વચ્ચે પાતળી ભેદ રેખા છે. ગેમ રમો તો
તે કુટેવ છે પણ વ્યવસાય કરો તો તે આશીર્વાદરૂપ
છે.

સ્કીન ટાઈમ વધે તો માનસિક રીતે પડી ભાંગે
છે. જેને કારણે બાળક ગુસ્સો કરે છે. રાતભર જોવાથી
ખાવાની પીવાની ટેવ પર અસર થાય છે. ગેમ
રમવાથી શારીરિક માનસિક આર્થિક રીતે બરબાદ
થાય છે. કેટલીકવાર બાળક આત્મ હત્યા પણ કરી
નાખે છે. સોશિયલ મીડિયા વ્યક્તિ ને એકલો પાડી
દે છે. શીખવાની ક્ષમતા પર ખૂબ જ ગંભીર અસર
કરે છે. વર્તમાનમાં જીવવું જોઈએ. શારીરિક રમતો
મેદાનમાં જઈ રમવી જોઈએ મોબાઈલ ગેમ વિકાસ
રુંધે છે. વધતી ઉંમરના કિશોરોને યોગ્ય માર્ગદર્શન
મળવું જોઈએ મોબાઈલ ઉપયોગ વિશેનો. પહેલા
મા બાપ એ કન્ટ્રોલ કરવો જોઈએ પછી બાળકોને
શીખવાડવું જોઈએ. બાળક રડે તો મા બાપ મોબાઈલ
આપી દે છે તે કેટલું યોગ્ય છે? યોગ્ય પેરન્ટિંગ થવું
જોઈએ. મોબાઈલની જગ્યા એ મેદાનમાં લઈ જવો
જોઈએ. ડૉક્ટરેન્ડર ડૉક્ટરેન્ડર ડૉક્ટરેન્ડર બનવું
જોઈએ. હોમ, સ્કૂલ અને સમાજ આ બધીમાંથી
બહાર કાઢી શકશે. પેનલ ડિસ્ક્શનનું સંચાલન ડો
પ્રણવ પચીગરે સરસ સુપેરે નિભાવ્યું હતું.

- દિલીપ વી ઘાસવાલા

જય રામ જી કી

સ્વામી લીલાશાહ

HEALTH CENTER SURAT

ટ્રસ્ટ રજિ. નં. ફ-3740

શ્રી લાડ સિન્ધી સમાજ સેવા મંડલ ટ્રસ્ટ સંચાલિત
एवं लाड़ी लोहाणा सिन्धी पंचायत के सहयोग से
स्वामी लीलाशाह हेल्थ सेंटर (ओ.पी.डी.)
स्त्री रोगों के लिए
फ्री चेकअप कैंम्प
डॉ. सोनिया चंदनानी
(स्त्री रोग विशेषज्ञ)
Obstetricians and Gynecologist
Bombay Multi-Speciality Hospital
द्वारा
Gynec Check-up
Breast Screening
Pap, Mammo, USG
स्थल : स्वामी लीलाशाह भवन, गुजरात हाउसिंग बोर्ड,
रामनगर, रांदेर रोड, सूरत ।
सहयोग : लाड़ी लोहाणा महिला मंडल, सूरत
रविवार, दिनांक 8-1-2023
समय : दोपहर 12:00 से 4:00 तक
महिलाओं द्वारा अपोइंटमेंट लेने के लिए नीचे दिए गये नंबर पर
3-1-2023 तक संपर्क करके अपना नाम रजिस्ट्रेशन करवायें ।
कविता धनवानी 81604 15858
ज्योति अचनानी 94083 35349

The International Association of Lions Clubs
District 3232 F2 Year: 2021-22
LIONS CLUB SURAT LIMBAYAT SEZ
Reg-3 Zone-1
ભાવના નર્સિંગ હોમ
ડૉ.રવિન્દ્ર પાટીલ અને ડૉ.મંગલા પાટીલ
દ્વારા આયોજન
વિના મુલ્ય નેત્રચક્ષુ પ્રાથમિક તપાસ શિબીર
એહી સ્પષ્ટબક્ષી,
લાયન્સ ક્લબ લિંભાયત સુરત (S.E.Z.) વિશિષ્ટ લ્હોઈ મહિલા કલ્યાણ કેન્દ્ર સંચાલિત કમલકુમિ કોરીટેલસ એન્ડ એપ્રુકેટેડલ ટ્રસ્ટ
દ્વારા તથા સુરતી મોડ વલિઠ સર્વિસિઝ ટ્રસ્ટ તથા સુરત જિલ્લા સાર્વજનિક સંબંધ નિવાસ કાર્યક્રમ હેઠળ ઉપરોક્ત આયોજન કરવામાં આવ્યું છે.
તેથી લાભાર્થીઓ અને કલ્પ લોકો ઉપસ્થિત રહેવા ભાવખર્ચ નિર્મળ્ય.
આંખના મોતિયા તથા ઝામરના ઓપરેશનો
તારીખ :- ૨૪/૧૨/૨૦૨૨ શનિવાર / સમય :- સવારે ૯ થી બપોરે ૧૨
ભાવના નર્સિંગ હોમ, સુભાષ નગર - ૩, લિંભાયત, સુરત.
પ્રમુખશ્રી :- ઉદ્ઘાટકશ્રી :-
શ્રીમતી સંગીતાબેન પાટીલ (ધારાસભ્ય ૧૬૩ લિંભાયત વિધાનસભા) શ્રી મનોહરભાઈ લાપસીવાલા (અધ્યક્ષશ્રી સુરતી મોડ વલિઠ સમાજ, સુરત)
નિમંત્રક :-
ડૉ.રવિન્દ્ર પાટીલ (માજી કેપ્ટુડી મેયર સુરત) લાયન ડૉ.મંગલા પાટીલ (પ્રેસીડેન્ટ, લાયન્સ ક્લબ ઓફ સુરત લિંભાયત S.E.Z.)
લાયન ડૉ.નિલેશ પાટીલ (વાઈસ પ્રેસીડેન્ટ, લાયન્સ ક્લબ-લિંભાયત) લાયન ડૉ.નિખિલ પાટીલ (હિતીય વાઈસ પ્રેસીડેન્ટ, લાયન્સ ક્લબ-લિંભાયત)